

**ДО
Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Относно: Проект за Постановление на Министерски съвет (МС) за изменение и допълнение на Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи (ПУОРОМЕРКМЕ) и проект на Постановление на МС за изменение и допълнение на Наредбата за медицинската експертиза (НМЕ).

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БОРИСОВ,

Обръщам се към Вас, във връзка с предложените промени в подзаконовата нормативна уредба, имаща отношение към медицинската експертиза на гражданите. След като се запознах с окончателния вариант на Проекта, както и с изразените на заседанието на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания (НСИХУ) към Министерски съвет, проведено на 13.07.2018 г., опасения на членове на НСИХУ, че в този си вид промените ще доведат до нарушаване на права на хора с увреждания, като национален омбудсман, защитаващ правата на всички граждани, бих искала да изразя моето становище по Проекта.

В институцията на омбудсмана традиционно постъпват голям брой жалби на граждани, а също неправителствени организации, свързани с достъпа, обема и качеството на медицинската експертиза и произтичащите от нея права. Съществена част от оплакванията са свързани с неспазването от Териториалните експертни лекарски комисии (ТЕЛК) и Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК) на инструктивните срокове за провеждане на експертизата. Останалите жалби и сигнали са по повод преосвидетелстването от ТЕЛК на граждани с множествени увреждания, чиито единствен доход е пенсията за инвалидност. Оплакванията са основно за необективност при оценката от ТЕЛК, непровеждането на преглед и невзимане предвид на всички представени при освидетелстването медицински документи, а също за неетично отношение на лекарите от ТЕЛК към гражданите. Негативните последици за гражданите се изразяват в накърняване на личното им достойнство и претърпени обида и унижение, водещи до цялостна негативна оценка за органите на медицинската експертиза и недоверие към тях. Прави впечатление по-малкият брой оплакванията от решенията на НЕЛК, където основното недоволство е свързано с практиката за отмяна и връщане на експертното решение на

постановилата го ТЕЛК, което допълнително забавя експертизата. Друга част от жалбите са по повод честото преосвидетелстване, в това число при дефинитивни състояния с придружаващи увреждания, неопределяне на потребност от чужда помощ, която на практика се определя чрез прилагане на субективни критерии, лоша организация на работа и отказ от посещение на комисиите в дома, както и по други, произтичащи от дейността и организацията на работа на ТЕЛК и НЕЛК проблеми.

Във връзка с Проекта за постановление на МС за изменение и допълнение на ПУОРОМЕРКМЕ бих искала да изразя подкрепата си за промените и надежда, че те ще доведат до подобряване на организацията на работа на ТЕЛК и съответно оптимизиране на експертизата, както и до нейното ускоряване и провеждане в рамките на нормативно определените срокове. Отчитам изразените опасения, че освидетелстването по документи може да доведе до необективност на оценяването, но смятам, че така ще бъдат улеснени гражданите, особено в отдалечени и труднодостъпни райони, където са налице сериозни проблеми с тяхното придвижване, а също и до ускоряване на работата на ТЕЛК, като е предвидена възможност при необходимост ТЕЛК да извърши клиничен преглед и/или да назначи изследвания и консултации.

Същевременно, бих искала да изразя силното си безпокойство и опасения, че ако бъде приет в този си вид, Проектът за постановление на МС за изменение и допълнение на НМЕ неизбежно ще доведе до определяне на по-нисък процент при преосвидетелстване за граждани с множествени увреждания, за всяко от които е посочена отправна точка от под 50 %, както и на граждани, при които основното заболяване определя процент от 50 до 80 процента, при наличие на съпътстващи заболявания, за всяко от които е посочена отправна точка от 50 или под 50 %. На практика, голяма група хора с увреждания след преосвидетелстване ще загубят възможността да ползват права, произтичащи от определена 50 и над 50 % трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане - пенсия за инвалидност, здравно осигуряване, интеграционни добавки социална подкрепа и други, породени от експертно решение придобивки, възможност, която като национален омбудсман категорично не мога да подкрепя. Намирам, че това ще доведе до сериозни затруднения за тези граждани при намиране на работа, произтичащи от наличните увреждания, както и до загуба на оказваната им до този момент социална подкрепа. Като национален омбудсман, не споделям съдържанието се във Формуляра за частична предварителна оценка на въздействието на Проекта на ПМС за изменение и допълнение на НМЕ твърдение, че лица с леки, определени като „неинвалидизиращи ги“ заболявания, но много на брой, досега са попадали неоснователно в правопораждаща категория с процент трайно намалената работоспособност или степен на увреждане наравно с тежко увредените хора и считам, че правата и на тази категория лица с увреждания следва да бъдат защитени и гарантирани. Необходимо е също да се има предвид, че повечето от тези граждани в продължение на години са ползвали произтичащите от експертното си решение права и на практика след преосвидетелстване по новите правила ще останат както без финансови средства, така и без оказваната им дотогава социална подкрепа, което неизбежно ще ги постави в неравностойно положение и ще създаде реален риск за тях и техните близки. За

съжаление, към проекта липсва оценка на въздействието на промените върху тази категория лица, техния брой и тежест на заболяванията. В същото време съм категорично против практиката за издаване на „фалшиви“ експертни решения на ТЕЛК и смятам, че този проблем следва да бъде преодолян чрез засилване на контрола, а не като се посяга на права на част от гражданите, при които са налице реални увреждания.

Притеснение у мен будят също твърденията, че за някои заболявания при деца, определените в Проекта за изменение и допълнение на НМЕ отправни точки за оценка не отразяват реално вида и степента на тяхното увреждане, предвид невъзможността за повишаване на процента (когато е под 80), вследствие на наличните придружаващи заболявания.

Във връзка с изложеното по-горе, със загриженост за правата на гражданите и на основание предоставените ми от Закона за омбудсмана правомощия, се обръщам към Вас с препоръка да бъде преразгледана заложената в Проекта „Методика за прилагане на отправните точки за оценка на трайно намалена работоспособност (вида и степента на увреждане) в проценти“, като бъдат обсъдени възможностите и предприети действия, с които да не се посяга върху правата на гражданите с множествени увреждания с посочената по-горе тежест, които те ще загубят при евентуално преосвидетелстване по новите правила.

Бих искала да изразя надежда, че ще бъдат предприети необходимите действия за гарантиране на правата на тези граждани, произтичащи от определения им от органите на медицинската експертиза процент трайно намалена работоспособност (вид и степен на увреждане), като за предприетите действия, очаквам да бъда информирана.

С уважение,

МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ